

Klíč ke cvičením ze skript

**BARTONĚK, Antonín. *Latina pro posluchače filozofické fakulty.*
FF MU Brno 2002.**

5. lekce

a) Romulus a Remus (O Romulovi a Removi)

Včera jsme slyšeli učitele vypravovat o Romulovi a Removi: Na začátku Romulus vládl římské obci (městu Řím) společně s bratrem Remem. Když jednou město obklopil a opevnil hradbou, řekl¹: „Pevnou ochranou budu toto město střežit a bránit. Povedeme mnoho válek. Neboť bojovní sousedé sbírají (vedou k odvodu) mnoho vojáků a povedou je proti novému městu. Pošli mně, bratře, pilné lidi; ti mi budou sbírat a snášet dohromady kamení.“ Když však Remus urazil bratra trpkými slovy a pokusil se jeho hradbu v žertu překročit, Romulus to nesnesl. Rozhněvaný (v hněvu) zabil² bratra mečem a ukončil³ jeho život zločinnou smrtí.

b) 1. Ut pedites Romani⁴, ita equites Romani custodes boni civitatis Romanae⁵ putabantur. 2. Scriptoribus claris a populo honores magni semper tribuentur. 3. In Europa antiqua multae et variae gentes vivebant. 4. Hostes naves Romanorum delebant. 5. Cum Romani oppidum oppugnarent,⁶ clamor magnus audiebatur. 6. Si populi (nationes) pacem defenderent, bella non ducerentur. 7. Mater curabat, ut soror sana esset.⁷

d) diceret, legatos mittet, regem laedebant, bellum ducetur, tacetur, non regeremus, vivetur, conscribantur, ducuntur, legetis, vincitis, disceretis, defenderetur, honores tribuentur, transcendebant, rogabat (petebat, orabat), ne id diceretis, ducam, lamentabatur, puniemus, custodirentur, munio, exspectabitis, sciam, venite, scribe, finiebant, polliceretur (promitteret), laborabis.

e) dīcent: 3. os. pl. ind. fut. akt. budou říkat, cingerētur: 3. os. sg. konj. impf. pas. obkličovalo by se, dūcēbantur: 3. os. pl. ind. impf. pas. byli vedeni, petēbantur: 3. os. pl. ind. impf. pas. byli žádáni, gerent: 3. os. pl. ind. fut. akt. budou nosit, pollicētur: 3. os. sg. ind. prez.⁸ slibuje, mittēbat: 3. os. sg. ind. impf. akt. posílal, regerēs: 2. os. sg. konj. impf. akt. řídil bys, scrībitur: 3. os. sg. ind. prez. pas. píše se, ornābitur: 3. os. sg. ind. fut. pas. bude se zdobit, vīvam: 1. os. sg. ind. fut. akt. budu žít, agunt: 3. os. pl. ind. prez. akt. konají, legētis: 2. os. pl. ind. fut. akt. budete číst, nē vincerentur: 3. os. pl. konj. impf. pas. kéž by nebyli přemoženi, discētis: 2. os. pl. ind. fut. akt. budete se učit, collige: 2. sg. imp. sbírej, dēfendimus: 1. os. pl. ind. prez. akt. bráníme, tribuitur: 3. os. sg. ind. prez. pas. uděluje se, trāscendēmus: 1. os. pl. ind. fut. akt. budeme překračovat, audiēbat: 3. os. sg. ind. impf. akt. poslouchal, populātur: 3. os. sg. ind. prez.⁹ pustoší, custōdientur: 3. os. pl. ind. fut. pas. budou střeženi, finīte: 2. os. pl. imp.

¹ Tzv. prézens historický. V latině se ve vyprávěních o minulosti používá často prézens pro aktualizaci děje a oživení vyprávění, v češtině použijeme minulý čas.

² Prézens historický.

³ Prézens historický.

⁴ V obou případech lze užít místo *Romani* také gen. pl. *Romanorum*.

⁵ Nebo lze užít substantiva *Romae* (gen. sg.).

⁶ Ve vedlejší větě časové, která vypráví o minulosti, je nutné použít konj. impf. Používá se vždy, když děje obou vět probíhají současně.

⁷ Ve vedlejší větě účelové se musí užít konj. impf., jestliže je v hlavní větě sloveso v minulém času.

⁸ U deponentních sloves se neurčuje rod. Formálně je to pasivum, ale s významem aktivním.

⁹ Viz pozn. 8.

ukončete, nōn munīrētis: 2. os. pl. konj. impf. akt. neopevňovali byste, pūniēs: 2. os. sg. ind. fut. akt. budeš trestat, tacēs: 2. os. sg. ind. fut. akt. budeš mlčet, scīrēs: 2. os. sg. konj. impf. akt. věděl bys, veniam: 1. os. sg. ind. fut. akt. přijdu, orābam: 1. os. sg. ind. impf. akt. prosil jsem.

Doplňovací překlad

1. Toto (doslova tito) jsou mí bratři, toto (doslova tyto) mé sestry. 2. Tuto bajku učitelka dívkám často vypravuje. 3. V tomto konzulovi byla velká pocta (tj. lépe česky Tento konzul byl velice ctěn). 4. Toto jsou učitelova slova.

1. Haec exempla vitae bonae sunt. 2. Hi amici mei, hae amicae meae sunt. 3. De his hominibus mihi narrabas.